

Sygn. akt V CSK 393/20

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa P. S.A. w W.
przeciwko D. W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża D. W. kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje radcy prawnemu K. K. i nakazuje wypłacić jej ze środków Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych, powiększoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu D. W. w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Pozwana D. W. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], oddalającego jej apelację w sprawie o zapłatę z powództwa P. S.A. z siedzibą w W..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej

funkcji służy uregulowana w art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. instytucja przysądu. Stosownie do ww. przepisów Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Skarżąca jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, po pierwsze, występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego związanego z pytaniem, czy oddalony wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wywołuje skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia roszczeń objętych tym tytułem. Sformułowany przez pozwaną problem nie stanowi jednak rzeczywistego problemu jurydycznego - prawidłowa wykładnia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. prowadzi do wniosku, że czynnością przerywającą bieg przedawnienia jest już (procesowo skuteczne) złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, a zatem czynności późniejsze, w tym oddalenie takiego wniosku, nie mają znaczenia dla powstania i dalszego bytu skutku, o którym mowa w przywołanym przepisie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2019 r., III CZP 38/19, wydane już po wniesieniu przez skarżącą skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie).

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała oczywistą zasadność skargi. Oparcie wniosku na tej przesłance wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08).

W ocenie pozwanej Sąd drugiej instancji błędnie uznał, że powinna ona zapłacić powodowemu Bankowi odsetki za okres od 12 grudnia 2017 r. (data uzupełnienia weksla niezupełnego przez wierzyciela) do 12 kwietnia 2018 r. (data doręczenia pozwanej odpisu nakazu zapłaty), mimo że wierzyciel nie przedstawił jej weksla do zapłaty zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 160, dalej: pr.weksl.). Wstępnie należy zauważyć, że mąż skarżącej wystawił weksel własny, natomiast przywołany wyżej art. 38 pr. weksl., którego naruszenie miałoby powodować oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, dotyczy weksli trasowanych. W skardze kasacyjnej brak natomiast przywołania art. 103 pr.weksl., zawierającego odesłanie do stosowania do wekslu własnego przepisów o wekslu trasowanym.

Akcentując różnicę między wezwaniem dłużnika do zapłaty pod rygorem uzupełnienia weksla oraz przedstawieniem (wypełnionego, uzupełnionego) weksla do zapłaty, skarżąca wskazała, że skierowanie do niej 21 listopada 2017 r. wezwania do wykupu weksla, odebranego przez skarżącą 11 grudnia 2017 r., nie stanowiło „(...) dochowania określonego w art. 38 pr.weksl. terminu przedstawienia weksla do zapłaty, skutkującego możliwością domagania się przez posiadacza weksla odsetek od sumy wekslowej począwszy od dnia następnego po dniu płatności weksla wskazanej na wekslu” (s. 2 skargi kasacyjnej). W dacie wysłania ww. wezwania do zapłaty weksel *in blanco* (weksel niezupełny) nie został bowiem jeszcze wypełniony, co z kolei miałoby, zdaniem skarżącej, skutkować brakiem możliwości dochodzenia przez wierzyciela wekslowego odsetek w opisanym uprzednio okresie.

Przedstawionego wyżej stanowiska nie wsparto dalszą argumentacją, z której wynikałoby, że podnoszone przez skarżącą naruszenie art. 38 pr.weksl. przekładało się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Nie można jednak pominąć, że we współczesnym orzecznictwie przyjmuje się, iż przedstawienie weksla do zapłaty może nastąpić także przez stworzenie wystawcy weksla własnego realnej możliwości zapoznania się z oryginałem weksla w miejscu jego płatności (wyrok Sądu Najwyższego z 21 marca 2001 r., III CKN 322/00). Poinformowanie wystawcy weksla własnego o możliwości takiego zapoznania się z oryginałem weksla może być zatem uznane za spełniające wymaganie określone

w art. 38 pr.wexsl., przy czym w omawianym obecnie przypadku należy uznać, że przedstawienie weksla do zapłaty następuje nie z chwilą skierowania do wystawcy stosownego zawiadomienia, ale w dniu, w którym mógł on faktycznie dokonać oględzin weksla i ustalić, czy jest zobowiązany do jego zapłaty (wyrok Sądu Najwyższego z 31 marca 2006 r., IV CSK 132/05).

Z ustaleń Sądu drugiej instancji wynika, że skarżąca została wezwana do wykupienia weksla w określonym miejscu i czasie, tzn. w bliżej określonym oddziale Banku, do dnia 12 grudnia 2017 r., z jednoczesnym zastrzeżeniem, że niedokonanie w ww. terminie zapłaty kwoty wskazanej w wezwaniu spowoduje wypełnienie weksla i skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego. Z ustaleń faktycznych, wiążących w postępowaniu kasacyjnym, wynika, że pozwana w określonej jej dacie nie dokonała zapłaty, toteż powódka tego samego dnia, czyli 12 grudnia 2017 r., wypełniła weksel, określając ww. datę jako termin płatności. Skarżąca nie przedstawiła wyводу, który pozwoliłby na podważenie oceny Sądu Apelacyjnego, że tym samym doszło do skutecznego przedstawienia pozwanej weksla do zapłaty najpóźniej 12 grudnia 2017 r., to jest daty jego uzupełnienia, a jednocześnie - płatności.

Dla oceny, czy doszło do takiego przedstawienia, nie ma istotnego znaczenia podnoszona przez skarżącą kwestia tego, że w dacie wysłania do pozwanej wezwania do wykupienia weksla (21 listopada 2017 r.) weksel nie był jeszcze wypełniony. Skutki przedstawienia, którego celem jest stworzenie możliwości zapoznania się z oryginałem weksla, wiązane były bowiem nie z wysłaniem wezwania, lecz ze zdarzeniami mającymi miejsce 12 grudnia 2017 r., kiedy to niewątpliwie weksel został uzupełniony i - bezskutecznie - oczekiwał na wykupienie przez powódkę. Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej, zestawionego z oceną prawną przedstawioną w zaskarżonym wyroku, nie wynika zatem, by doszło do naruszenia art. 38 pr.weskl., a tym bardziej do takiego naruszenia, które w oczywisty sposób prowadziłoby do konieczności uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Należy zauważyć, że do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie jest wystarczające

samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W przywołanym przepisie mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18). Skarżąca z wadliwości przedstawienia weksla do zapłaty, związanej w skardze kasacyjnej z naruszeniem art. 38 pr.weksl., wywodziła brak podstaw do naliczania odsetek od należności wekslowej, wskazując, że żądane przez powódkę odsetki mogły być zasądzone dopiero od dnia doręczenia jej odpisu nakazu zapłaty. Wskazanie na uchybienie ww. przepisowi prawa materialnego miało zatem zmierzać do zakwestionowania rozstrzygnięcia o odsetkach jako oczywiście wadliwego i tym samym uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z art. 38 pr.weksl. wynika jednak jedynie norma prawa, zgodnie z którą posiadacz weksla, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następnych dni powszednich. Przepis ten nie formułuje konsekwencji prawnych nieprzedstawienia weksla do zapłaty, także w kwestii przysługiwania roszczenia o zapłatę odsetek. W tym punkcie wypada wskazać, niezależnie od wcześniejszych wywodów dotyczących kierunków wykładni art. 38 pr.weksl., że w wykładni przepisów prawa wekslowego podnosi się m.in., iż odsetki są naliczane od dnia płatności weksla, a nie jego przedstawienia do zapłaty.

Mąż skarżącej jako wystawca weksla oraz skarżąca - jako poręczycielka wekslowa - byli dłużnikami głównymi. Zgodnie z deklaracją wekslową z dnia 5 sierpnia 2010 r. powodowy Bank miał prawo wypełnić weksel w każdym czasie na sumę odpowiadającą zadłużeniu wystawcy łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami oraz opatrzyć weksel datą płatności według swego uznania. Bank, wobec opisanego uprzednio przebiegu zdarzeń, opatrzył weksel datą płatności - 12 grudnia 2017 r. Także w świetle powyższych uwag nie można więc przyjąć, że przyjęty przez Sąd drugiej instancji sposób wykładni i zastosowania art. 38

pr.weksl. odciskał się na wadliwości rozstrzygnięcia o odsetkach, ze skutkiem oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 *in fine* k.p.c., mając na względzie trudną sytuację osobistą i majątkową skarżącej. Wynagrodzenie pełnomocniczki reprezentującej skarżącą z urzędu ustalono zgodnie z § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 68).

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

ke